

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ:

“Ημέρα γνωριμίας” στο Μινωικό ανάκτορο του Πετρά Σπτείας

Η σχέση μεταξύ Αρχαιολογίας και κοινού στην Ελλάδα είναι γεμάτη αντιφάσεις, και σπάνια προχωρεί αφενός πέρα από τη λάμψη των μεγάλων εκθέσεων που παρουσιάζουν τους θησαυρούς του παρελθόντος και αφετέρου πέρα από τις τριβές που σχετίζονται με τη χρήση της γης και την ανάπτυξη. Η Αρχαιολογία, ως έκφραση της σημαντικής προσωπικότητας –ανασκαφεία του μοναδικού αρχαιολογικού χώρου–, έρχεται σε αντιπαράθεση με την Αρχαιολογία ως ανώνυμη μάχη για τη σωτηρία των μικρότερων αλλά όχι και λιγότερο σημαντικών μνημείων και θέσεων. Η Αρχαιολογία ως προπαγάνδα βρίσκεται σε αντίθεση με την Αρχαιολογία ως ιστορία του ανθρώπου. Σπάνια ακολουθείται η μέση οδός, που θα οδηγούσε τον ενδιαφερόμενο –αλλά μη ειδικό– στην ανακάλυψη της Αρχαιολογίας του τόπου του, καθώς και των ανθρώπων που δουλεύουν γι’ αυτήν. Στις 3 Αυγούστου 1993 έγινε στη Σητεία μια προσπάθεια να επιτευχθεί ακριβώς αυτό.

Δρ. Michael Wedde

Συνηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο

Η Αρχαιολογία στα μάτια του ελληνικού κοινού διαίγει διπλή και αντιφατική ύπαρξη. Ως μαγνήτης για την προσέλκυση των ξένων επισκεπτών στους φημισμένους αρχαιολογικούς χώρους, είναι ένας από τους λόγους-κλειδιά της ανάπτυξης του τουρισμού, εφόσον πρόκειται για τη μεγαλύτερη πηγή εσόδων για τη χώρα. Όμως, σε τοπικό επίπεδο, η Αρχαιολογία, ή μάλλον οι αρχαιολόγοι, συμβολίζουν την κυβερνητική παρέμβαση σε μια διαδικασία, που συχνά ονομάζεται “πρόοδος”, και για μερικούς αποτελεί μελέτη ανάπτυξης των υφισταμένων τοπικών φυσικών πόρων, ενώ για άλλους έως και πλήρη καταστροφή της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς, με στόχο την επιτεύξη κοντόφθαλμου και άμεσου οικονομικού οφέλους.

Η αλήθεια βρίσκεται κάπου στο ευρύ πεδίο μεταξύ των δύο παραπάνω αντιφατικών απόψεων. Συχνά, η δουλειά των αρχαιολόγων, λόγω έλλειψης επαρκούς χρηματοδότησης, ή ακόμα και λόγω απουσίας της απαιτούμενης αφοσίωσης εκ μέρους τους, αποτελεί πραγματικά εμπόδιο στην επιθυμία των ιδιωτών να οικοδομήσουν. Ιδιοκτησίες παραμένουν δεσμευμένες μετά την ανασκαφή, εξαιτίας γραφειοκρατικών εμπλοκών των διδών διαβίβασης των φακέλων προς την κεντρική υπηρεσία. Ο ίδιος ο τουρισμός, δημι-

ουργώντας ανάγκες για Ξενοδοχεία και αεροδρόμια που θα τον εξυπηρετήσουν, απειλεί την ίδια την αιτία ύπαρξης και ανάπτυξης του: τον μοναδικό πλούτο της χώρας, τόσο φυσικό όσο και ιστορικό. Και η διόψα των ανθρώπων για εύκολο κέρδος επιφέρει βαθύτατα πλήγματα στην ίδια την υλική έκφραση της αρχαιότητας, τα μνημεία.

Η Αρχαιολογία έτσι διαίγει βίο ταραγμένο. Αποτελεί βέβαια την πηγή λαμπρών εκθέσεων, που παρουσιάζουν τους θησαυρούς του ανθρώπινου πολιτισμού, αλλά πίσω από κάθε τέτοιο μεγάλο γεγονός υπάρχουν τα χιλιάδες αντικείμενα που έχουν έρθει στο φως, και συνεχίζουν να έρχονται, ακόμα και σήμερα, χωρίς τη σωστή τεκμηρίωση, ελάχιστα συντηρημένα, κλεισμένα σε αποθήκες με ακατάλληλες συνθήκες, όπου κάθε ένδειξη προέλευσης χάνεται, και σπάνια ή ποτέ δεν θα φθάσουν στη δημοσίευση. Εξάλλου, ελάχιστες προσπάθειες έχουν γίνει κατά καιρούς για την ένταξη της εργασίας των αρχαιολόγων στο ευρύτερο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας. Έτσι η συνάντηση μεταξύ των αρχαιολόγων και του κοινού καταλήγει συχνά σε σύγκρουση.

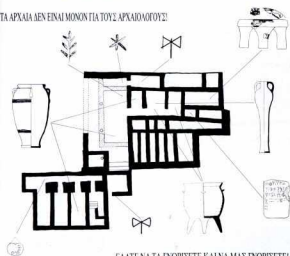
Η “Ημέρα γνωριμίας” με τον Πετρά στη Σητεία, στις 3 Αυγούστου 1993, είχε σκοπό την παρουσίαση στο πλατύ κοινό της δουλειάς του αρχαι-

ΠΕΤΡΑΣ

Τρίτη 3 Αυγούστου 1993

Ημέρα γνωριμίας με τη μινωική πόλη της Σητείας και τους ανθρώπους που δουλεύουν γ' αυτήν.

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΝ ΤΑ ΤΟΥΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΗΣΤΕ!

ΕΛΑΤΕ ΤΑ ΤΑ ΙΝΔΕΞΕΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΣ ΙΝΔΕΞΕΤΕ!

Ελάτε στο Μουσείο στις 10 το πρωί.
ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΙΣ.
ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΚΑΦΗ
Διάρκεια στην Καζάρμα 9 μμ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
(10μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.
(12μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.
(14μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.
(16μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.
(18μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.
(20μμ) Έκθεση με ομιλία για το Μουσείο.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ολόγους. Αποτελέσματα προσπάθειας να δειχθεί ο δρόμος που διανύει το υλικό, το οποίο έρχεται στο φως με την επιστημονική έρευνα από το πρωτογενές περιβάλλον του, μέσω της συντήρησης, της τεκμηρίωσης και της μελέτης, μέχρι να φθάσει αυτό στην έκθεση του Μουσείου και στον μη ειδικό επισκέπτη, τον τελικό αποδέκτη τη του.

Η εκδήλωση περιελάμβανε ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο και στη μόνιμη έκθεση του Μουσείου Σητείας, καθώς και την ευκαιρία επαφής με ευρήματα που δεν είναι γενικά προσβάσιμα στο κοινό, μέσω μιας προσωπικής έκθεσης, αλλά και επίσκεψης στο εργαστήριο του Μουσείου, εκεί όπου παρουσιαζόταν άφθονο υλικό του είδους που σπάνια ή ποτέ δεν βλέπουν οι μη ειδικοί (φωτ. 1).

Η εκδήλωση έγινε υπό την αιγίδα του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου Σητείας και αποτέλεσε μια γνήσια αποκεντρωτική πρωτοβουλία και εμπειρία. Επειδή όμως την ημέρα που διατέθηκε από τον Δήμο, στα πλαίσια των τοπικών πολιτιστικών εκδηλώσεων της πόλης, των "Κορνταρίων", η ανασκαφική περίοδος της μινωικής πόλης και του ανακτόρου του Πετρά είχε ήδη λήξει, οργανώθηκε και μια φωτογραφική έκθεση, για να δείξει τους αρχαιολόγους την ώρα της δουλειάς τους. Η χρήση

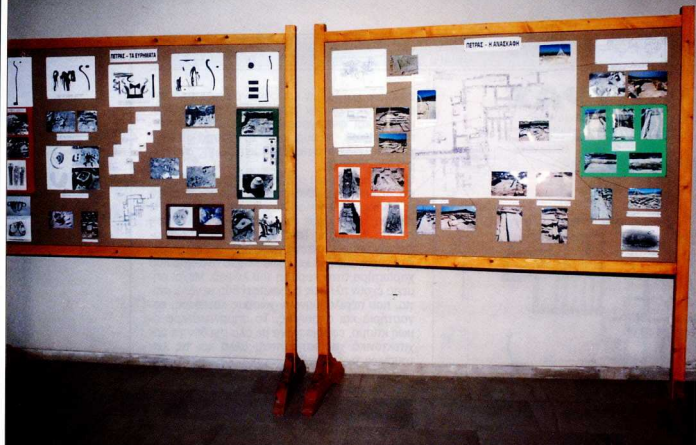
σχεδίων, κατόψεων και φωτογραφιών από την ανασκαφή και την επεξεργασία του υλικού, καθώς και φωτογραφικών στιγμιότυπων του προσωπικού, γεφυρώσαν το χάσμα μεταξύ της δουλειάς στο παρόν και της ζωής στο παρελθόν (φωτ. 2).

Ο Πετράς είναι μια μινωική θέση σε χαμηλό λόφο, περίπου δύο χιλιόμετρα νοτιοανατολικά από το κέντρο της Σητείας στην Ανατολική Κρήτη. Η έρευνα, που άρχισε το 1985 υπό τη διεύθυνση της Δρ. Μεταξίας Τσιποπούλου, έχει αποκαλύψει την ύπαρξη εκτεταμένης πόλης, οργανωμένης γύρω από ένα κεντρικό κτήριο ανακτορικού χαρακτήρα στην κορυφή του λόφου. Μέχρι σήμερα έχουν πλήρως ανασκαφεί δύο μεγάλα οπία, που περιλαμβάνουν χώρους κατοικίας, εργαστήρια και αποθήκες. Το σημαντικότερο όμως κτίσμα, εφοδιασμένο με όλα σχεδόν τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, αλλά και τις λειτουργίες των μεγάλων και πασιγνώστων μινωικών ανακτόρων της Κρήτης, της Κνωσού, της Φαιστού και των Μελίων, αν και σε μικρότερη κλίμακα, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα του τεχνητά διαμορφωμένου πλατώματος της κορυφής του λόφου, έκτασης επτά στρεμμάτων (φωτ. 3). Είχε κτισθεί κατά το μεγαλύτερο τμήμα του στην Νεοανακτορική περίοδο. Αλλά, όπως οι περισσότερες σημαντικές θέσεις της Κρήτης, ο Πετράς ήταν κατοικήσιμη και σε πρωιμότερες περιόδους. Η έκταση αυτών των παλαιότερων εγκαταστάσεων δεν έχει ακόμα με σαφήνεια καθοριστεί.

Με την ευκαιρία της ξενάγησης στον αρχαιολογικό χώρο, αποκαλύφθηκαν τμήματά του, που κανονικά είναι σκεπασμένα με προστατευτικά καλύμματα. Η κεντρική αυλή και η μνημειώδης κλίμακα, που οδηγεί σ' αυτήν από τα βόρεια, φανέρωσαν τα άριστης διατήρησης δαπέδα τους από κόνιαμα και γυψόπλακες, θέματα που μέχρι σήμερα λίγοι μόνον αρχαιολόγοι, εκτός από τους ανασκαφείς, είχαν την ευκαιρία να απολαύσουν. Ένα παλαιοναυτικό δωμάτιο με επένδυση ορθοστατών στον ένα τοίχο και κτιστό θρανίο επενδυμένο με κόνιαμα, μήκους τεσσάρων μέτρων, που αποκαλύφθηκε κατά την ανασκαφική περίοδο του 1993 και σκεπάστηκε αμέσως για την προστασία του, αποκαλύφθηκε στο κοινό για πρώτη φορά. Ανάλογα ή όμοια αρχιτεκτονικά στοιχεία, συχνά απρόσιτα σε άλλους μινωικούς χώρους, εξαιτίας εκτεταμένων αναστηλώσεων, ήταν, και είναι ακόμα, σε φάση συντήρησης στον Πετρά.

Στο Μουσείο Σητείας, η μόνιμη έκθεση συμπληρώθηκε με ευρήματα της ανασκαφικής περιόδου που μόλις είχε λήξει, αφού αυτά είχαν ήδη καταγραφεί, φωτογραφηθεί και μελετηθεί. Η αναδιοργάνωση του διαθέσιμου χώρου έδωσε τη δυνατότητα να περιληφθούν μερικά από τα αρχιτεκτονικά μέλη με τεκτονικά σημεία, μια λίθινη άγκυρα και λίθινες γούρνες. Έτσι ο επισκέπτης είχε την ευκαιρία να παρατηρήσει, με τη βοήθεια και των πινακίδων καθώς και ενός σύντομου επεξηγηματικού κειμέ-

1. Η αψίδα της εκδήλωσης.

2. Δύο από τα πάνελ της φωτογραφικής έκθεσης στο Μουσείο.

3. Πετρές:
Η κεντρική αυλή και
το ανατολικό τμήμα
του ανακτορικού κτηρίου.
Στο βάθος η πόλη της Σητείας.

4, 5. Εργαστήριο Μουσείου
Σητείας.
Άποψη της έκθεσης
των χρηστικών αγγείων.

νου σε δύο γλώσσες (στοιχεία που συχνά λείπουν τραγικά σε πολλά ελληνικά αρχαιολογικά μουσεία), τα δεδομένα που τεκμηριώνουν τον ανατορικό χαρακτήρα του κεντρικού κτηρίου του Πετρά: διοικητικές επιγραφές, με ιερογλυφική και γραμμική Α γραφή, μνημειακή αρχιτεκτονική, παραγωγή τροφής και αποθήκευση. Η μόνιμη έκθεση περιλαμβάνει επίσης και μια Υστερομινωική III λάρνακα, που βρέθηκε το 1904 στον Πετρά, δείχνοντας έτσι τη συνέχιση κατοίκησης στο χώρο έως τις τελικές φάσεις της Εποχής του Χαλκού.

Επιπλέον, μια προσωρινή έκθεση συνδύαζε ευρήματα παλαιότερων ανασκαφικών περιόδων με τα τελευταία, της ανασκαφής του 1993. Η πλήρης υδρορροή, η μεγαλύτερη που έχει βρεθεί μέχρι σήμερα στην Κρήτη, θύμιζε στον επισκέπτη τον λαβύρινθο αγωγό - ανατορικό χαρακτηριστικό -, που είχε ήδη δει στον αρχαιολογικό χώρο όπου ανακαλύφθηκε λίγες εβδομάδες νωρίτερα. Η μαύρη πρόχους, με εγχάρακτη διακόσμηση από τον Πρωτομινωικό "εργαστηριακό χώρο" κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του μεταγενέστερου ανατορίου, χρησίμευσε για να δείξει τη σημασία του Πετρά στις πρώτες φάσεις του Μινωικού πολιτισμού.

Ως ένδειξη ακόμα παλαιότερης ανθρώπινης παρουσίας στον χώρο εκτέθηκαν μερικά Νεολιθικά όστρακα, προερχόμενα από μια θέση στο γειτονικό λόφο, καταστραμμένη σήμερα, που ανακαλύφθηκε κατά τη διάρκεια της επιφανειακής έρευνας, χρηματοδοτημένης από τον Δήμο Σητείας το 1986, στο πλαίσιο των πολιτιστικών ανταλλαγών με γαλλικές πόλεις. Επίσης, η άγκυρα τόνιζε τη σχέση με τη θάλασσα, ενώ ένα αγγείο από τα Δωδεκάνησα, οψιανός από τη Μήλο και ένα χάλκινο περιδέραιο, πιθανότατα ανατολικής προέλευσης, φωτίζαν τις εξωτερικές σχέσεις του Πετρά στο απώγειο της ακμής του.

Το υλικό που εκτέθηκε στα εργαστήρια του Μουσείου Σητείας εξυπηρετούσε πολλούς σκοπούς. Η κυρίως έκθεση αποτελέσθηκε από επιλεγμένα, τυπικά και λιγότερο τυπικά, αγγεία, συχνά ακόσμητα, του είδους που σπάνια αξίζει την έκθεση στους κυρίως χώρους ενός μουσείου. Τα αγγεία αυτά είχαν χρησιμοποιηθεί για την παρασκευή και την κατανάλωση της τροφής, το ποτό, τον φωτισμό και τη λατρεία. Η τελευταία λειτουργία παρουσιάσθηκε πρωταρχικά μέσω μεγάλης ποσότητας άωτων κινικών κυπέλλων, που επιλέχθηκαν για να υπενθυμίσουν τη μαζική εύρεση εκατοντάδων τέτοιων αγγείων το 1991 και το 1993 (φωτ. 4, 5). Σε ένα πάγκο που εργαστηρίου εκτέθηκαν μερικά μεγαλύτερα αγγεία, συμπεριλαμβανομένων και τριών ασυνήθιστα υψηλών και ραβδών αμφωρέων, ένα σχήμα ουσιαστικά άγνωστο μέχρι σήμερα εκτός του Πετρά.

Επίσης έγινε προσπάθεια συνολικής παρουσίασης της ιστορίας του χώρου, με αναφορά σε χαρακτηριστική επιλογή οστράκων όλων των εποχών που μαρτυρούνται στον Πετρά. Η έκθεση αυτή ιόνιζε τη σημασία συλλογής, τεκμηρίωσης, ανάλυσης και αποθήκευσης για περαιτέρω μελλοντική μελέτη του συνόλου των ευρημάτων των αρχαιολογικών ανασκαφών. Η χρονολογία

των οστράκων του Πετρά ξεκίνησε από τη Νεολιθική εποχή, προχώρησε διά μέσου όλων των Πρωτομινωικών ρυθμών στις κύριες φάσεις της Ανατορικής ακμής και κατέληξε στο τέλος της Εποχής του Χαλκού, περιλαμβάνοντας και το μοναδικό μέχρι σήμερα γνωστό από το χώρο όστρακο της Υστερομινωικής IIIΓ. Εδείξε ακόμα και την ανακατάληψη του χώρου κατά τη Βυζαντινή περίοδο, όταν στην κορυφή του λόφου υπήρχε νεκροταφείο.

Στον επισκέπτη της "Ημέρας γνωριμίας" προσφέρθηκαν και άλλα "δώρα", μέσω της παρουσίασης των κρεμασμένων υφαντικών βαριδιών, ακριβώς όπως είχαν χρησιμοποιηθεί στους μινωικούς αργαλείους, των λίθινων εργαλείων και των σχεδίων διαφόρων ευρημάτων σε φυσικό μέγεθος στους τοίχους. Προσφέρθηκε ακόμα η ευκαιρία να δει την συντηρητικότητα του Πετρά την ώρα της δουλειάς της, καθώς και η δυνατότητα να ρίξει μια ματιά στην αποθήκη του Μουσείου, μέσω της ανοικτής -πρόστα- τευμένης με σχοινί- πόρτας. Εκεί φυλάσσεται αρχαιολογικό υλικό που δεν έχει δει ποτέ το κοινό, στη διάθεση των σημερινών και μελλοντικών γενεών ερευνητών. Τα ευρήματα της αποθήκης περιλαμβάνουν και δύο μεγάλους πίθους από τον Πετρά, που με επίμονη προσπάθεια συλλεχθήκαν από εκατοντάδες κομμάτια, ενώ άλλοι σαράντα ακόμα πίθοι -στοιχείο ενδεικτικό της χωρητικότητας των μεγάλων αποθηκών του ανατορίου- περιμένουν τη σειρά τους για συντήρηση.

Στην απαρίθμηση των δραστηριοτήτων που οργανώθηκαν για την εξοικείωση του κοινού με τη δουλειά των αρχαιολόγων και τα ευρήματά τους, στις 3 Αυγούστου του Μουσείου Σητείας, δεν πρέπει να παραλείψουμε την αναφορά στην "παιδική ανασκαφή" στο αίθριο του Μουσείου, όπου δεκάδες παιδικά της πόλης, ηλικίας τεσσάρων ως δέκα ετών, είχαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν, μέσα σε δύο κιβώτια με άμμο, πραγματικά και χαρακτηριστικά όστρακα του Πετρά και στη συνέχεια να τα ζωγραφίσουν σε χαρτιά με μαρκαδόρους. Ακόμα, με σκοπό τη διάλυση του "μυστηρίου" που συχνά επικρατεί γύρω από τους αρχαιολόγους, ο επισκέπτης είχε την ευκαιρία να δει, μπαίνοντας στην αυλή του Μουσείου, εκτεθειμένα τα πολύ απλά και συνήθιστα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην ανασκαφή και τη μελέτη μας.

Αν και ο πρωταρχικός σκοπός της "Ημέρας γνωριμίας" ήταν η προσέγγιση του πλαστού κοινού, σε μια απόπειρα να κινηθεί το ενδιαφέρον του για τον εκπληκτικό αρχαιολογικό χώρο που βρίσκεται στην άκρη της κολάδας της Σητείας, η εκδήλωση έδωσε επίσης την ευκαιρία και στους ειδικούς να γνωρίσουν, με ευχάριστο και ανεπισημο τρόπο, όλη την κλίμακα των ευρημάτων του Πετρά. Πολυάριθμοι ερευνητές, ιδιαίτερα από τις Ύδρες Αρχαιολογικές Σχολές και Αποστολές που δουλίζουν στην Κρήτη, αποζημιώθηκαν γενναϊόδωρα για την επίσκεψή τους στην πόλη, το χώρο και το Μουσείο, ανεξάρτητα των ειδικών ενδιαφερόντων τους. Όπως ήταν φυσικό, το ενδιαφέρον τους επικεντρώθηκε στο κεραμικό υλικό που παρουσιάσθηκε στη χρονολογική έκθεση των οστράκων, ιδιαίτερα αυτό

των πρωτότερων μινωικών φάσεων. Αυτές οι επιληπτικές ανακαλύψεις έγιναν στις βαθιές στρωματογραφικές ταινίες στο χώρο του ανακτόρου, που ξεκίνησαν το 1993 και θα συνεχισθούν το 1994.

Η "Ημέρα γνωριμίας" κορυφώθηκε με τη διάλεξη, συνοδευόμενη από πλήθος εγχρωμών διαφανειών, που έδωσε η διευθύντρια της αποστολής Πετρά Δρ. Μεταξία Τσιποπούλου, στο Βενετσιάνικο Φρούριο της Σητείας, την Καζάρμα, το βράδυ (και ήταν νύχτα με πανσέληνο η 3η Αυγούστου 1993), παρουσιάζοντας συνοδικά τις ανασκαφές της στην πόλη και το ανάκτορο του Πετρά, αλλά και τις προσπάθειές της για την κατανόηση του χώρου στο πλαίσιο του οικονομικού και διοικητικού σχήματος της Νεοανακτορικής ανατολικής Κρήτης. Η διάλεξη αυτή αφιερώθηκε, ως δείγμα ευγνωμοσύνης, στον αρχηγό της ανασκαφής. Οι εκδηλώσεις έκλεισαν -αργά τη νύχτα- με το δείπνο που παρέθεσε ο Δήμος της Σητείας (χωρίς την οικονομική στήριξη του οποίου θα ήταν αδύνατη η πραγματοποίηση της "Ημέρας γνωριμίας") στους διάσημους επισκέπτες και τους συντελεστές της ανασκαφής.

Η γιορτή αυτή, εκτός του ότι αποτέλεσε ένα ανεπίσημο Φόρουμ για επιστημονικές ανταλλαγές απόψεων μεταξύ των πολλών ερευνητών που την παρακολούθησαν, οι οποίες μάλιστα συνεχίστηκαν από νωρίς το πρωί και της επόμενης ημέρας, αλλά και πολλών συζητήσεων μεταξύ των μη ειδικών, είχε σκοπό να παρουσιάσει την ίδια την Αρχαιολογία, μέσω ενός συγκεκριμένου και πολύ σημαντικού αρχαιολογικού χώρου, σε όλες της τις πλευρές, από την ανασκαφή ως την έκθεση στο Μουσείο, οδηγώντας τον επισκέπτη από τις διάφορες φάσεις της συντήρησης, της τεκμηρίωσης, της ανάλυσης και της αποθήκευσης των αντικειμένων και των δεδομένων. Επιχειρήθηκε έτσι να παρουσιασθεί ένα πορτρέτο των αρχαιολόγων και των άλλων ειδικήτων που ασχολούνται με το αρχαιολογικό έργο, τόσο ως επιστημονών του παρόντος όσο και ως ερευνητών του παρελθόντος, ενώοντας τους δύο κόσμους με το λεπτό νήμα των ευρημάτων.

Η "Ημέρα γνωριμίας" με την Πετρά και το Μουσείο Σητείας δεν σχεδιάστηκε όμως μόνο για να προωθήσει έναν μόνον αρχαιολογικό χώρο, ούτε και ένα αρχαιολόγο-ερευνητή. Αποτέλεσε μια προσπάθεια εύρεσης της μέσης οδού μεταξύ των μεγάλων εκθέσεων θησαυρών και της αντίληψης της Αρχαιολογίας ως δραστηριότητας που επηρεάζει αρνητικά τον κοινωνικό ιστό. Είχε σκοπό να φέρει τους πολίτες της Σητείας, αλλά και τους επισκέπτες της, σε επαφή με το μακρινό παρελθόν της περιοχής, να ρίξει λίγο φως στη δουλειά των αρχαιολόγων και να ανοίξει διάλογο μεταξύ των δύο ομάδων, που σπάνια βρίσκουν κοινή γλώσσα επικοινωνίας. Με αυτή τη λογική, η απόπειρα αυτή μπορεί, και θα έπρεπε, να επαναληφθεί σε άλλους αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία σε όλη την Ελλάδα. Όμως, τέτοια γεγονότα, αναγκαστικά σκορπισμένα χρονικά και αποσπασματικά, δεν μπορούν να φθάσουν να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ Αρχαιολογίας και κοινού, εκτός αν συνο-

δεθούν από αλλαγές αντιλήψεων και συμπεριφοράς των κρατικών οργάνων και φορέων, που είναι υπεύθυνοι για την προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς. Οι αρχαιολόγοι δεν είναι "εχθροί της πρόοδου" αλλά δημόσιοι υπάλληλοι, με διοικητική ευθύνη και αρμοδιότητα για τη διαχείριση των υλικών λειψάνων του παρελθόντος της χώρας. Υπό την ιδιότητά τους αυτή, εξαρτώνται από τον τρόπο που γίνεται αντιληπτή, αλλά και αποδεκτή, η κυβερνητική εξουσία σε τοπικό επίπεδο, με όρους πληροφόρησης του κοινού, παροχής των απαραίτητων πόρων για τη διεκπεραίωση των σωστικών ανασκαφών και γοργής απελευθέρωσης των ιδιοκτησιών από τους περιορισμούς δόμησης, εφόσον αυτές δεν κριθούν απαλλοτριωμένες. Πάνω από όλα όμως, με όρους ηθικής και ισοτιμίας όλων των πολιτών, ευνοημένων και μη, ως προς την αντιμετώπιση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας γης, που κάποτε είχε καταληφθεί από μακρινούς προγόνους.

Ο αριθμός των επισκεπτών από την ίδια πόλη της Σητείας απέδειξε ότι μια "Ημέρα γνωριμίας" αποτελεί θεμιτή αλλά και αποτελεσματική προσέγγιση του προβλήματος της σχέσης μεταξύ του τοπικού πληθυσμού και της Αρχαιολογίας. Η ευκαιρία κατέστησε φανερό ότι τα αρχαιολογικά ευρήματα δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο τους αρχαιολόγους, αλλά έχουν -ή τουλάχιστον οφείλουν να έχουν- και μια θέση στη ζωή όλων των πολιτών, αρκεί βέβαια να έρχονται στο φως με κανονικές επιστημονικές ανασκαφές, να τεκμηριώνονται πλήρως, να μελετώνται και να δημοσιεύονται, και όχι να απασχολούν τους λαθροανασκαφείς και αρχαιοκαπηλούς που ληστεύουν την πολιτισμική κληρονομιά της Ελλάδας για το προσωπικό τους κέρδος.

Πραγματοποιήθηκε, στις 3 Αυγούστου 1993, κάτι που για χρόνια δεν ήταν παρά ένα όνειρο, και έτσι η αρχαία και η σημερινή Σητεία βρέθηκαν η μια συντηρούσα με την άλλη στο λόφο του Πετρά, στο Μουσείο και το εργαστήριο.

Man across the ages: "Open House" at the Minoan palace of Petras, Siteia

Michael Wedde

On the 3rd of August 1993, the general public was invited to participate in an "Open House" at the Minoan settlement and palace of Petras, and at the Archaeological Museum of Siteia. Guided by the Dr Metaxia Tsiopoulou and her team, the visitors were taken around the site, through the permanent exhibition in the Museum, and the temporary displays both in the Museum and in the workshop. The programme endeavored to break through the barriers which exist between the public and Archaeology, bringing the visitor into contact with the every-day work of the archaeologist. Among the many objects exhibited were numerous finds normally unseen -undecorated pottery, sherds, stone tools, that is, such material as are rarely displayed in showcases- in addition to outstanding discoveries yet to be officially exhibited. The "Open House" attracted interested visitors from Siteia, as well as Greek and foreign archaeologists. A public lecture by the excavator closed the day's activities.

Βιβλιογραφία

1. Μ. Τσιποπούλου, "Μία στροφή για τη μινωική κατοικία στην περιοχή της πόλης της Σητείας", *Πρακτικά 21' Διεθνούς Χρυσολογίου Συνεδρίου*, Χαλάν 1990, 305-321.
2. Της φώτα, "Τεκτονικό σχέδιο από τον Πετρά Σητείας", *Α.Α.Χ. XX* (1986) 1990, 171-177.
3. Της ίδιας, "Εργασία στον Πετρά και τον Κόλπο της Σητείας", 1987, *Α.Α.Χ. XX* (1987) 1991, 11-30.
4. Μ. Τσιποπούλου, "Pottery Marks" from Petras, Siteia, *Kadmos* XXX 2, 1990, 92-106.
5. Μ. Τσιποπούλου, "Μινωική άμφορα από τον Πετρά Σητείας", *Α.Ε.* 198 (1989), 1991, 121-128.
6. Της ίδιας, "Εργασία στον Πετρά και τον Κόλπο της Σητείας", 1988, *Α.Α.Χ. 41*, Μελάνη (1986) 1991, 340-400.